

การเพาะปลูกอินทผลัม ทางเลือกใหม่สำหรับเกษตรกรไทย

น.ท.อรัญ พัฒนาผล หมายเลข ๕๖

“ในน้ำมีปลา ในน้ำมีข้าว” สมัยก่อนตั้งแต่ยุคกรุงศรีอยุธยา จะเห็นได้ว่าบ้านเมืองเรามีความอุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ตลอดจนถึงปัจจุบัน มีวัตถุดิบในการผลิตอาหาร จนสามารถเป็นครัวของโลกได้เป็นอย่างดี

ประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งสิ้น ๓๒๐.๖ ล้านไร่ มีพื้นที่สามารถทำการเกษตรได้ ๑๕๒.๙ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓๑ แบ่งเป็นพื้นที่ทำนา ๗๑.๖๕ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๗๔ และพื้นที่ปลูกผลไม้และพืชไร่ ๖๙.๗๑ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗๐ และอื่น ๆ ๙.๖๙ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๖ (ที่มา: กรมสารสนเทศส่งเสริมการเกษตร : www.agrinfo.doae.go.th)

จะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่สามารถทำการเกษตรทั้งหมดเกือบ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ประเทศไทยทั้งหมด ประกอบกับเหตุผลเนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำหลายอย่าง เช่น ยางพารา และปาล์ม เป็นต้น ถ้าเราจัดการระบบเกษตรกรรมของเราโดยการจัดพื้นที่ทำการปลูก (Zoning) ว่าพื้นที่ใดเหมาะสมกับการปลูกพืชชนิดใดจะทำให้เราสามารถเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้นและเพิ่มราคาผลผลิตให้สูงขึ้นได้

ปัจจุบัน “อินทผลัม” กลายเป็นพืชเศรษฐกิจความหวังใหม่ของเกษตรกรจำนวนมาก เพราะอินทผลัมปลูกดูแลง่าย แคมขายได้ราคาสูง ทำให้เกษตรกรแห่ปลูกกันทั่วบ้านทั่วเมือง แต่ไม่ใช่ว่าจะประสบความสำเร็จ ร่ำรวยเป็นเศรษฐีกันได้ทุกราย ขึ้นอยู่กับฝีมือการผลิตและการตลาดของเกษตรกรแต่ละรายเป็นหลัก ปลูกอินทผลัม ๑ ไร่ สร้างรายได้เกือบ ๑ ล้านบาท

ลักษณะของอินทผลัม

อินทผลัมเป็นพืชตระกูลปาล์ม มีชื่อเรียกท้องถิ่นแตกต่างกันไป อาหาร เรียก ต้มร มลายู เรียก กูรหม่า มีหลายสายพันธุ์ มีถิ่นกำเนิดในแถบตะวันออกกลาง สามารถเจริญเติบโตได้ดีในภูมิภาคที่มีอากาศร้อนและแห้งแล้งแบบทะเลทราย ลำต้นมีความสูงประมาณ ๓๐ เมตร มีขนาดลำต้นประมาณ ๓๐-๕๐ เซนติเมตร มีใบติดอยู่บนต้นประมาณ ๔๐-๖๐ ก้าน ทางใบยาว ๓-๔ เมตร ใบเป็นแบบขนนก ใบย่อยพุ่งออกหลายทิศทาง ช่อดอกจะออกจากโคนใบ ผลทรงกลมรี ยาวประมาณ ๒-๔ เซนติเมตร ออกเป็นช่อสีน้ำตาลดำ ทานได้ทั้งผลดิบและสุก ผลจะมีสีเหลืองจนถึงสีส้มและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลถึงน้ำตาลเข้มเมื่อแก่จัด ผลสุกมักจะนำไปตากแห้งสามารถเก็บไว้เป็นเวลาหลายปี มีรสชาติหวานจัด จึงมักถูกเข้าใจผิดว่ามีการนำไปเชื่อมด้วยน้ำตาล

ในภาษาไทย คำว่าอินทผลัมเป็นคำผสมสองคำในภาษาบาลีสันสกฤต คำบาลี “อินท” (inda) หรือ สันสกฤต “อินทร” (indra) หมายถึง พระอินทร์ และ คำสันสกฤต “ผลม” (phalam) ที่มีความหมายว่าผลไม้ จึงได้ชื่อว่า “ผลไม้ของพระอินทร์”

สายพันธุ์ที่เหมาะสมกับประเทศไทย

สายพันธุ์บาร์ฮี เป็นพันธุ์ทานผลสดโดยเฉพาะ มีแหล่งกำเนิดในประเทศอียิปต์ ปัจจุบันมีการปลูกกันแพร่หลายในหลายประเทศ กล่าวกันว่าพันธุ์บาร์ฮีเป็นแอปเปิ้ลแห่งตะวันออกกลาง ในห้างสรรพสินค้าที่มีชื่อเสียงนิยมนำพันธุ์บาร์ฮีมาจัดจำหน่ายในช่วงพิธีถือศีลอดของชาวมุสลิมในเขตตะวันออกกลาง รวมทั้งประเทศไทยด้วยอินทผลัมพันธุ์นี้ มีลักษณะผลทรงไข่อ่อนกลมมากกว่าพันธุ์อื่น ๆ ในผลอ่อนจะมีสีเขียวเข้มก่อนเปลี่ยนเป็นสีเขียวอ่อนจนกลายเป็นสีเหลืองทองไปจนกระทั่งผลแก่จัด และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลปนเหลืองมีเนื้อนิ่มและในที่สุดจะนิยมนำไปรับประทานแบบผลสดมากกว่า ซึ่งจะมีลักษณะเนื้อที่กรอบกรอบ รสชาติหวาน แต่ในครั้งแรกจะมีรสชาติฝาดเล็กน้อย และจะค่อย ๆ หวานขึ้นในคำต่อ ๆ ไป จนกระทั่งในที่สุดจะไม่รู้สึกรสฝาดนั้นอีก

เลย แต่เมื่อทิ้งไว้ให้สุกอมเนื้อจะนิ่มคล้ายลูกพลับ รสหวานอร่อยอย่างมีเอกลักษณ์ นิยมเก็บเกี่ยว และจัดจำหน่ายแบบเป็นทะลายเพื่อให้ขายได้ราคาดี ซึ่งจะมีราคาสูงกว่าแบบผลที่ยังติดก้านเป็นทะลาย

บาร์ฮีผลสดมีน้ำหนักประมาณ ๑๕-๒๐ กรัมต่อผล เฉลี่ยประมาณ ๕๐-๖๐ ผลต่อกิโลกรัม ให้ผลดกถึง ๒๐๐-๔๐๐ กิโลกรัมต่อต้น ลำต้นมีลักษณะหนาและแข็งแรง ในธรรมชาติแม้ว่าจะพบการแทงหน่อจากหน่อจากพ่อแม่ แต่จะมีไม่เกิน ๖-๘ หน่อต่อต้นเท่านั้น บาร์ฮีผลสดที่นำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย อยู่ที่ประมาณ ๕๐๐-๖๐๐ บาทต่อกิโลกรัม มีวางขายตามห้างร้านชั้นนำทั่วไป

สายพันธุ์อัมเอ็ดดาฮาน เป็นสายพันธุ์ที่มีต้นกำเนิดที่อิรัก ออกผลกลางฤดู มีผลสีเหลืองทองสด สีเหลืองในช่วงผลแห้ง ขนาดรูปร่างเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดกลาง เป็นหนึ่งในสายพันธุ์ที่ดีที่สุดของอิรัก ทนต่อความชื้นสูง เหมาะสำหรับชายฝั่ง สามารถนำมาบริโภคได้ในทุกสนาม ระยะของการสุก คือ ระยะแก่จัด (ถึงสุด) ระยะสุกอม และระยะทำแห้ง อัมเอ็ดดาฮานมีลักษณะผิวนุ่มและเส้นใยน้อย ซึ่งทำให้มันดูใสสว่างสามารถมองผ่านเห็นเมล็ดที่ในผลได้ พันธุ์นี้เป็นที่รู้จักกันโดดเด่นในลักษณะเนื้อครีมและรสชาติที่มีชื่อเสียง

การปลูกดูแล

การปลูกอินทผลัมไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มาก แค่มิที่ดินทำกินสัก ๑-๒ ไร่ ก็สามารถปลูกอินทผลัมได้ ในระยะห่าง ๕ เมตร แต่ผลผลิตต่อต้นอาจจะน้อยกว่าต้นอินทผลัมที่ปลูกในระยะห่างกว่า ในต่างประเทศนิยมปลูกอินทผลัมในระยะห่าง ๘x๘ เมตร พื้นที่ ๑ ไร่ ปลูกได้ ๒๕ ต้น สำหรับเมืองไทย ระยะปลูกที่เหมาะสมที่สุดก็คือ ปลูกในระยะ ๗x๗ เมตร เพราะต้นอินทผลัมจะได้แสงแดดเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์

การป้องกันและกำจัดศัตรูอินทผลัม

โรคใบไหม้ เกิดจากเชื้อรา ผลมีลักษณะปุ่มตรงกลางมีสีน้ำตาล ขอบผลนูนมีลักษณะฉ่ำน้ำ รอบผลมีวงสีเหลืองล้อมรอบ ผลรูปปร่างกลมรีความยาวของผลอาจถึง ๗-๘ มิลลิเมตร เมื่อเกิดระบาดรุนแรง ผลขยายตัวรวมกันทำให้ใบแห้งม้วนงอ และเปราะฉีกขาดง่าย การเจริญเติบโตของต้นกล้าชะงัก ไม่เหมาะในการนำไปปลูกในกรณีที่โรครุนแรงทำให้ต้นกล้าถึงตายได้ ในการป้องกันและกำจัด ควรเผาทำลายใบ และต้นที่เป็นโรค และพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชที่ไม่มีสารทองแดงเป็นองค์ประกอบ เช่น ไทแรม ๗๕ เปอร์เซนต์ WP อัตรา ๕๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นทุก ๕-๗ วัน ในช่วงที่มีการระบาด

โรคยอดเน่า ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าเกิดจากอะไร แต่จากการแยกเชื้อพบเชื้อโรคพืชหลายชนิด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกเชื้อราฟิวซาเรียม และเชื้อแบคทีเรียพวกเออร์วิเนีย โรคนี้ระบาดมากในฤดูฝน เข้าทำลายต้นอินทผลัมตั้งแต่ในระยะกล้า แต่ส่วนใหญ่มักพบโรคนี้กับต้นอินทผลัมอายุ ๑-๓ ปี จะมีการเกิดแผลเน่าสีน้ำตาลดำขอบแผลลักษณะฉ่ำน้ำที่บริเวณใกล้ ๆ โคนใบยอดที่ยังไม่คลี่ บางครั้งอาจพบอาการเน่าดำเริ่มจากปลายใบย่อยที่ยังไม่คลี่ จากนั้นแผลเน่าดำจะขยายทำให้ใบยอดทั้งใบเน่าแห้งเป็นสีน้ำตาลแดง สามารถดึงหลุดออกมาได้ง่าย ในการป้องกันและกำจัด ควรดูแลบริเวณโคนต้นอินทผลัมอย่าให้มีวัชพืชปกคลุมเพื่อป้องกันไม่ให้ เป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค และเป็นที่หลบซ่อนของแมลงที่จะไปกัดบริเวณส่วนยอด ทำให้เกิดแผลซึ่งเป็นช่องทางให้เชื้อจุลินทรีย์เข้าทำลายได้ง่ายขึ้น และในกรณีที่มีการระบาดของโรคเกิดขึ้นควรตัดส่วนที่เป็นโรคออกให้หมด แล้วราดบริเวณกรวยยอดของต้นที่เป็นโรคด้วยสารเคมี เช่น สารไทแรม อัตรา ๑๓๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือ สารแมนโคเซ็บ อัตรา ๑๕๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร ผสมสารจับใบทุก ๆ ๕- ๗ วัน

โรคใบจุด เป็นโรคใบที่เกิดจากเชื้อรา แหล่งระบาดของโรคเชื้อราชนิดนี้สามารถเกิดได้ทุกภูมิภาคที่มีการปลูกพืชตระกูลปาล์มทุกชนิด มีความเสี่ยงที่จะเกิดโรคเชื้อราชนิดนี้ แต่จะเกิดมากที่สุดกับปาล์ม ๒ ตระกูล คือ ตระกูลปาล์มประดับ และตระกูลอินทผลัมทานผล ส่วนอาการของโรคดังกล่าวสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ๆ คือ อาการเริ่มแรกของโรคมักมีขนาดเล็กมากประมาณ ๑/๓๒ นิ้ว หรือมีขนาดเล็กกว่านั้น เกิดเป็นจุดสีเหลือง หรือสีน้ำตาล หรือสีดำ ทั้งสองข้างของใบ อาการเริ่มแรกนี้ หากไม่สังเกตอย่างละเอียดแทบมองไม่เห็นเลย การสังเกตอาการเบื้องต้นของสปีบนิวใบ อาจจะเป็นผลจากการขาดธาตุโพแทสเซียมก็ได้ ให้ดูองค์ประกอบอื่นควบคู่ไปด้วย ลักษณะของเชื้อราที่ทะลุใบขึ้นมา มีลักษณะเหมือนรูปถ้วย มีเส้นใยเล็ก ๆ สีเหลือง คล้ายเส้นด้ายโผล่ขึ้นมา อาการของโรคชนิดนี้เมื่อเกิดแล้วเป็นเพียงแค่นจุดบนนิวใบเท่านั้นทำให้ใบดูแปลกไป ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของต้นโดยรวม หากเปรียบเทียบกับอาการขาดธาตุอาหาร เช่น ขาดโพแทสเซียม หรือขาดแมกนีเซียม เป็นต้น พบว่าอาการของโรคได้รุนแรงมากขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ชื้น การลดระดับความชื้นลงทำให้ความรุนแรงของโรคลดลงไป และการลดระดับของโรคจะมีผลดีที่สุดในการปลูกเรือนเพาะชำที่มีความโปร่งแสง ป้องกันน้ำฝนและน้ำค้าง ระยะห่างระหว่างเรือนเพาะชำควรมีความห่างทั้งจากต้นอินทผลัมและพืชอื่น ๆ ที่ปลูกร่วมกัน ไม่ควรวางชิดกัน เพื่อเพิ่มช่องการไหลเวียนของอากาศ ควรตั้งระบบฉีดน้ำด้านบนและไม่ควรให้โดนน้ำค้าง ในส่วนของการตัดใบที่เป็นออก เพื่อจะลดการระบาดของโรคลง ไม่แนะนำให้มีการตัดใบที่เป็นโรคออกไป อาจได้รับผลกระทบจากการตัดใบออก ถ้าตัดใบออกต้องแน่ใจว่า ต้นอินทผลัมได้รับธาตุโพแทสเซียมเพียงพอเท่านั้น การกำจัดหรือยับยั้งเชื้อราชนิดนี้ คือ ฟันยาฆ่าเชื้อรา methyl, copper, hydroxide หรือ copper oxychloride จะมีประสิทธิภาพมาก ควรใช้สเปรย์พ่นทางใบให้ตรงกับ การเปิดดอกของสปอร์ หากมีการระบาดของโรคเกิดขึ้นควรตัดส่วนที่เป็นโรคออกให้หมด แล้วราดบริเวณกรวยยอดของต้นที่เป็นโรคด้วยสารเคมี เช่น สารไทแรม อัตรา ๑๓๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือสารแมนโคเซ็บ อัตรา ๑๕๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร ผสมสารจับใบทุก ๆ ๕-๗ วัน

ด้านการตลาด

อินทผลัมเป็นผลไม้ที่นิยมกันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมุสลิมจะรับประทานอินทผลัมในเดือนรอมฎอน เป็นเดือนแห่งการถือศีลอด ท่านศาสดามูฮัมหมัดส่งเสริมให้มุสลิมละศีลอดด้วยการรับประทานอินทผลัมกับน้ำเปล่า การรับประทานอินทผลัมเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นอินทผลัมสดหรือแห้งนั้นจะอุดมไปด้วยน้ำตาล ไขมัน โปรตีน และวิตามินที่สำคัญและจำเป็นต่อร่างกาย อินทผลัมนั้นเมื่อรับประทานเข้าไปแล้วจะดูดซึมเข้าสู่ร่างกายอย่างรวดเร็ว และแปรสภาพเป็นพลังงานกระจายไปตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้อย่างรวดเร็วกว่าสารอาหารตัวอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นอินทผลัมสด ฉะนั้นอินทผลัมจึงเป็นอาหารที่แปรสภาพเป็นพลังงานได้อย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันเริ่มมีการแพร่หลายในการปลูกอินทผลัมแต่ก็ไม่มีผลผลิตมากมายสักเท่าไรนัก เพราะพืชจะหันมาปลูกกันเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา แต่ความต้องการของผลไม้ชนิดนี้ยังเป็นที่ต้องการของคนหมู่มาก ฉะนั้นผลผลิตจึงขาดแคลน ปัจจุบันประเทศไทยเริ่มมีการปลูกอินทผลัมในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ แต่ยังมีผลผลิตไม่มากพอต่อความต้องการของตลาด ถึงราคาจะค่อนข้างสูงแต่ผู้บริโภคก็ยังสามารถซื้อรับประทานได้เพราะผลผลิตมีน้อยตลาดที่รับส่วนใหญ่เป็นตลาดบนตามห้างสรรพสินค้า และผู้บริโภคที่มาสั่งจองถึงหน้าสวนจึงจัดเป็นผลไม้ทองคำ ขนาดต่างประเทศคนที่นำเข้ามาขายบ้านเราต่ำสุด ๘๐-๒,๐๐๐ บาทต่อกิโลกรัม ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ถึงตอนนี้จะเริ่มมีการปลูกอินทผลัมกันมากขึ้นแต่ยังไม่ถึงขนาดลงขายในตลาดนัด ตอนนี้ยังอยู่ในระดับสูง ประมาณกิโลกรัมละ ๓๐๐-๖๐๐ บาท ถ้าผลผลิตออกมาจำนวนมากจริง ๆ คงต้องใช้เวลาประมาณ ๑๐ ปีขึ้นไป ถึงจะมีราคาตลาดต่ำลง ตลาดก็อาจจะหล่นมาลงหน่อย แต่ตอนนี้ตลาดล่างแทบไม่มีเลยขึ้นตลาดบนหมดราคาก็สูงเป็นที่น่าพอใจของเจ้าของสวน

ประโยชน์ของอินทผลัม

ด้านคุณค่าทางโภชนาการ สารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายของอินทผลัม เช่น แคลเซียม ซัลเฟอร์ เหล็ก โพแทสเซียม ฟอสฟอรัส แมกนีเซียม และน้ำมันโวลิตัล ทั้งยังอุดมไปด้วยเส้นใยอาหาร ซึ่งช่วยลดอาการท้องผูก รวมถึงให้พลังงานสูง บำรุงร่างกายที่อ่อนล้าให้กลับมีกำลัง นอกจากนี้ยังสามารถบำรุงกล้ามเนื้อและสร้างน้ำนมแม่ด้วย และด้านการรักษาโรค อินทผลัมช่วยบำรุงร่างกาย บำรุงสายตา ลดความหิว แก้อาการเหน็ดเหนื่อย แก้อาการวิงเวียนศีรษะ ช่วยลดเสมหะในลำคอ ทำให้กระดูกแข็งแรง ลดระดับน้ำตาลในเลือดและความดันโลหิตสูง นอกจากนี้ยังฆ่าเชื้อโรค พยาธิและสารพิษที่ตกอยู่ในลำไส้และระบบทางเดินอาหาร มีฤทธิ์ในการกำจัดสารพิษและยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อโรคอันเป็นสาเหตุให้เกิดโรคมะเร็งในช่องท้อง (ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/อินทผลัม>)

จากการสำรวจการปลูกอินทผลัมในประเทศไทย ยังผลิตอินทผลัมเข้าสู่ตลาดไม่ได้มาก เมื่อเทียบกับความต้องการของตลาด จึงต้องพึ่งพาการนำเข้าทั้งผลสด ผลแห้ง จากต่างประเทศเข้ามาในไทย ราคา ๕๐๐-๖๐๐ บาทต่อกิโลกรัม

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกษตรกร ไม่กล้าตัดสินใจปลูกเนื่องจากต้นทุนที่เพาะเนื้อเยื่อต้องนำเข้าจากต่างประเทศมีราคาสูงมากประมาณ ๑,๐๐๐-๒,๐๐๐ บาทต่อต้น ทำให้ไม่กล้าลงทุน

สำหรับเกษตรกรที่มีแรงจูงใจ หันมาปลูกอินทผลัม เนื่องจากผลผลิตมีราคาสูง ถึงแม้ว่าต้นทุนอาจจะมีการแพง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับในระยะยาวแล้ว น่าจะมีจุดคุ้มทุนมากกว่า

การขยายพื้นที่ปลูกอินทผลัมมากขึ้น ไม่น่าห่วงมากนัก เพราะไทยสามารถส่งออกอินทผลัมสด ส่งขายกลุ่มประเทศมุสลิม ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยได้ หากเกิดภาวะล้นตลาดจริง ๆ อาจทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องลดราคาลงได้ ซึ่งไม่น่าจะมีผลกระทบต่อต้นทุนผลิตมากนัก อินทผลัม ๑ ไร่ สามารถทำรายได้ ๑ ล้านบาทต่อปี จึงเป็นผลไม้สำหรับทางเลือกใหม่ สำหรับเกษตรกรไทย

บรรณานุกรม

- กรมสารสนเทศส่งเสริมการเกษตร : www.agrinfo.doe.go.th
- <https://th.wikipedia.org/wiki/อินทผลัม>
- www.idatepalm.com